

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 28 § värnpliktslagen

PROPOSITIONENS HUVUD SAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att värnpliktslagen ändras så, att den som fullgör beväringstjänst antingen kan avlägga krigsmannaed eller avge krigsmannaförsäkran, enligt eget val och oberoende av om han eller hon hör till ett religionssamfund. Härvid kan också de värnpliktiga som inte hör till något religionssamfund om de så vill avlägga

krigsmannaed i stället för att avge krigsmannaförsäkran. Lagen bringas i överensstämmelse med den reglering av ed och försäkran i religionsfrihetslagen som träder i kraft den 1 augusti 2003.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2003.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Krigsmannaed och krigsmannaförsäkran

I 28 § värnpliktslagen (452/1950) bestäms om krigsmannaed och krigsmannaförsäkran. Enligt paragrafen skall värnpliktiga som inträtt i aktiv tjänst, enligt vad som närmare bestäms genom förordning av statsrådet, enligt eget val antingen avlägga krigsmannaed eller avge krigsmannaförsäkran. En värnpliktig som inte hör till något trossamfund skall dock avge en försäkran.

Också kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst är med stöd av 5 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) skyldiga att avlägga krigsmannaed eller att avge krigsmannaförsäkran.

Krigsmannaeden och krigsmannaförsäkran är en tradition som hör samman med de militära organisationerna. Formuläret för krigsmannaeden härstammar från år 1918. Formulärets ordalydelse justerades genom statsrådets förordning om krigsmannaed (741/2000). Krigsmannaeden avläggs i slutet av grundutbildningsperioden inför kommandören för truppförbandet i närvaro av en för edsavläggelsen uppställd trupp och dess fana. Den som inte kunnat delta i edsavläggelsen avlägger krigsmannaed inför kommandören för truppförbandet eller motsvarande trupp. I fråga om försäkran gäller det som bestäms om krigsmannaed.

Innan krigsmannaeden avläggs skall den som avlägger eden upplysas om krigsmannens skyldigheter och rättigheter samt undervisas om krigsmannaedens betydelse. Rekryten anses vid edsavläggelsen försäkra att han eller hon har lärt sig dessa saker och lova att iaktta dem så som formuläret för eden anger. Anteckning om krigsmannaed och krigsmannaförsäkran görs i värnpliktsregistret.

1.2. Nuläge

Riksdagen antog den 11 februari 2003 en ny religionsfrihetslag, som avses träda i kraft den 1 augusti 2003 (RP 170/2002 rd). I lagens 5 § bestäms om ed och försäkran. Enligt paragrafens 1 mom. kan den som med stöd av lag eller förordning är skyldig att avlägga en ed eller avge en försäkran på heder och samvete oberoende av om han eller hon hör till ett religionssamfund enligt eget val antingen avlägga eden eller avge försäkran.

Enligt grundlagsutskottets betänkande om regeringens proposition (GrUB 10/2002 rd) bör det allmänna förhålla sig religiöst neutralt till användningen av ed och försäkran. Sett ur detta perspektiv och med hänsyn till 11 § i grundlagen är det på sin plats att också de som inte hör till något religionssamfund får, om de så vill, avlägga en ed i stället för att avge en försäkran.

Inom försvarsmakten anses avgivandet av krigsmannaeden vara av särskild betydelse såsom ett evenemang som höjer försvarsviljan och en faktor som betonar truppens sammansvetsning. Enligt värnpliktslagen kan en värnpliktig som inte hör till något trossamfund inte avlägga krigsmannaed utan är skyldig att avge försäkran. I praktiken har det visat sig att många beväringar som inte hör till något religionssamfund skulle ha varit villiga att avlägga krigsmannaeden. Försvarsmaktens truppförband har upprepade gånger blivit kontaktade av beväringar och deras nära anhöriga om avslag gällande avläggande av ed.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Enligt 11 § i grundlagen har var och en religions- och samvetsfrihet. Till religions- och samvetsfriheten hör rätten att bekänna sig till och utöva en religion, rätten att ge uttryck för sin övertygelse och rätten att höra till eller inte höra till ett religionssamfund. Ingen är skyldig att mot sin övertygelse ta del i religionsutövning.

Propositionens mål är att utvidga

möjligheten att avlägga krigsmannaed. Genom propositionen placeras alla värnpliktiga i en i detta avseende jämlik ställning oberoende av om de hör eller inte hör till ett religionssamfund. Målet är också att bestämmelserna om ed och försäkran i religionsfrihetslagen och värnpliktslagen skall vara enhetliga vad de grundläggande avgörandena beträffar.

Därför föreslås att 28 § värnpliktslagen ändras så att de värnpliktiga som inträtt i aktiv tjänst och som inte hör till något religionssamfund skall kunna avlägga krigsmannaed eller avge krigsmannaförsäkran. Härvid kan varje värnpliktig oberoende av om han eller hon hör till ett religionssamfund enligt sitt eget val antingen avlägga ed eller avge försäkran.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inte några ekonomiska eller organisatoriska verkningar eller verkningar för personalen.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid försvarsministeriet.

Utlåtande om propositionen har erhållits från undervisningsministeriet och huvudstaben. Remissinstanserna anförde inte några anmärkningar om propositionen.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2003.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

Lag

om ändring av 28 § värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen av den 15 september 1950 (452/1950) 28 §, sådan den lyder i lag 364/2000, som följer:

28 §

De värnpliktiga som inträtt i aktiv tjänst skall, enligt vad som närmare bestäms genom förordning av statsrådet, enligt eget val antingen avlägga krigsmannaed eller avge krigsmannaförsäkran.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 23 maj 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Försvarsminister *Matti Vanhanen*

*Bilaga
Parallelltexter*

Lag

om ändring av 28 § värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen av den 15 september 1950 (452/1950) 28 §, sådan den lyder i lag
364/2000, som följer:

Gällande lydelse

28 §

De värnpliktiga som inträtt i aktiv tjänst
skall, enligt vad som närmare bestäms
genom förordning av statsrådet, enligt eget
val antingen avlägga krigsmannaed eller
avge krigsmannaförsäkran. *En värnpliktig
som inte hör till något trossamfund skall
dock avge en försäkran.*

Föreslagen lydelse

28 §

De värnpliktiga som inträtt i aktiv tjänst
skall, enligt vad som närmare bestäms
genom förordning av statsrådet, enligt eget
val antingen avlägga krigsmannaed eller
avge krigsmannaförsäkran.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
